

УДК 636.2.083.314:631.17

Олійник С.О., кандидат с.-г. наук
Інститут тваринництва центральних районів УААН**ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ НА ЯКІСНІ
ПОКАЗНИКИ ЇХ НАПІВСУХОЖИЛЬНОГО МУСКУЛУ***

Доведено, що вирощування бугайців за низьковитратною технологією дозволяє отримувати від них більш пісну яловичину із збільшенням вмісту білку у м'ясі на 0,70-0,98% у порівнянні із їх контрольними аналогами при традиційній технології

Ключові слова: якість яловичини, бугайці, низьковитратна та традиційна технології.

Яловичина є важливим джерелом біологічно повноцінного тваринного білку для харчування людини. Її якість залежить від технології вирощування худоби на м'ясо, впровадження якої дозволяє отримувати продукцію із очікуваним хімічним складом м'язової тканини [1, 2].

З метою визначення впливу технологічних умов вирощування молодняка різних порід на якість яловичини тварин нами у ДПДГ «Поливанівка» та АФ Котівка» Магдалинівського району Дніпропетровської області проводилися відповідні дослідження.

Методика проведення досліджень. Для проведення досліджень було відібрано шість груп (три дослідних та три контрольних) клінічно та фізіологічно здорових бугайців української м'ясної, світлої аквітанської та сірої української порід у віці 9 місяців із живою масою відповідно бонітувальному стандарту I класу, по 4 голови в групі. Утримання худоби дослідної групи відбувалося за розробленою маловитратною технологією в АФ ТОВ «Котівка» Магдалинівського району на огороженому природному пасовищі при навантаженні 1 голова молодняка на 2 га [3]. Тварини мали вільний доступ до пасовищних, грубих та концентрованих кормів. Останні згодовувалися із самогодівниці розміром 1,5 × 1,0 × 1,5 м, фронт годівлі на 1 голову становив 0,3 м. Худоба мала вільний доступ до води, напування відбувалося із природного водоймища та корита розміром 0,5 × 5,0 (м). Мінеральні підкормки (трикальцій фосфат та сіль) згодовувалися із самогодівниць при вільному доступі до них.

Утримання худоби контрольної групи відбувалося за традиційною стійлово-вигульною технологією в ДПДГ «Поливанівка» Магдалинівського району. Годівля відбувалася шляхом механізованого роздавання силосу та бульби кормової, а сіна, соломи та концентрованих кормів і мінеральних підкормок – вручну. Тварин напували із корит розміром 0,5 × 5,0 (м).

Рівень годівлі молодняка піддослідних груп був розрахований на отримання середньодобового приросту живої маси на рівні 800 г.

Облік споживання кормів у контрольних групах тварин проводили шляхом проведення контрольної годівлі у два суміжних дні один раз на місяць [4]. Споживання кормів при пасовищному утриманні оцінювали шляхом випасання тварин на контрольних ділянках [5]. Поживність кормів визначали по їх зоохімічному аналізу за стандартними методиками [6]. Контрольні забої тварин та визначення якості яловичини

* Науковий консультант – академік УААН В.С.Козирь.

проводили за загальноприйнятими методиками [7].

Результати досліджень. Середня жива маса 9-місячних бугайців дослідних та контрольних груп становила, відповідно, української м'ясної породи: (319±6,20) кг – I група та (321±6,63) кг – IV група, світлої аквітанської породи: (307±7,11) кг – II група та (308±8,37) кг – V група, сірої української породи: (247±2,38) кг – III група та (248±2,47) кг – VI група.

Бугайці дослідних груп були розміщені на природному пасовищі у АФ «Котівка» і утримувалися за низьковитратною технологією. Годівля тварин відбувалася при вільному доступі до пасовищних, грубих та концентрованих кормів і мінеральних підкормок. Середньодобове споживання кормів тваринами становило: пасовищних – 13-25 кг, грубих – 0,5-1,0 кг, концентрованих – 2,5-3,0 кг, що за поживністю становило 5,5-8,1 кормових одиниць. Раціон годівлі худоби контрольних груп включав силос – 16-18 кг, сіно – 1 кг, солома – 3 кг, концентровані корми – 2-3 кг, середньодобова поживність раціону становила 6,5-7,2 кормових одиниць.

В кінці пасовищного періоду утримання бугайців за низьковитратною технологією, який становив 128 діб, у 14-місячному віці жива маса тварин I, II та III груп становила, відповідно, (453 ± 5,78) кг, (432±4,79) кг, (370±5,61) кг і була на 42,0 кг, 35,0 кг та 37,0 кг більшою, ніж у їх відповідних породних аналогів IV-VI груп ($p<0,05$). Добові прирости живої маси тварин дослідних груп на протязі облікового періоду становили 961-1051 г і були, в середньому, на 282-346 г більше у порівнянні із контрольними однолітками при традиційній технології їх вирощування ($p<0,05$).

Проведення контрольного забою тварин показало, що найбільш якісна яловичина була отримана від 14-місячних бугайців I, II та III груп, маса туші у яких становила, відповідно (254,5±8,35) кг, (226,6±2,58) кг і (186,7±3,08) кг, або на 10,90-18,16% більше, ніж у однолітків IV-VI груп ($p<0,05$).

Визначення хімічного складу та фізико-хімічних властивостей напівсухожильного м'ясу піддослідних бугайців показало (табл. 1), що вміст білку в ньому у тварин дослідних груп був на 0,70-0,98% більше, а жиру на 0,19-0,49% менше, ніж у їх контрольних аналогів ($p<0,05$).

Таблиця 1. Хімічні та фізико-хімічні властивості м'яса ($X \pm Sx$)

Група тварин	Показники якості напівсухожильного м'ясу					
	Вода, %	Білок, %	Жир, %	Зола, %	pH	Уварка, %
I	74,11± 0,05	21,83± 0,09	2,90± 0,06	1,16± 0,04	5,77± 0,02	33,11± 0,14
II	74,22± 0,10	21,41± 0,12	2,76± 0,09	1,11± 0,04	5,70± 0,05	33,83± 0,35
III	74,92± 0,05	20,91± 0,04	3,03± 0,03	1,13± 0,02	5,77± 0,02	35,59± 0,29
IV	74,65± 0,07	20,85± 0,05	3,12± 0,01	1,38± 0,04	5,67± 0,04	35,57± 0,40
V	74,86± 0,08	20,64± 0,02	3,25± 0,06	1,25± 0,06	5,72± 0,04	36,53± 0,33
VI	74,92± 0,03	20,21± 0,08	3,22± 0,04	1,65± 0,15	5,73± 0,04	37,23± 0,15

Зразки досліджуваної яловичини характеризувалися, в цілому, задовільним технологічним рівнем кислотності – 5,67-5,77. При цьому, рівень уварки зразків м'яса від бугайців контрольних груп був на 1,64-2,70% більшим, ніж у їх відповідних породних аналогів дослідних груп ($p < 0,05$), що свідчить про дещо низькі технологічні якості яловичини від тварин при традиційній технології утримання.

Висновки: 1. Вирощування бугайців української м'ясної, світлої аквітанської та сірої української порід за низьковитратною технологією сприяє збільшенню валового приросту їх живої маси за період 9-14-місяців на 36-44 кг у порівнянні із контрольними аналогами при традиційній технології їх вирощування ($p < 0,05$).

2. Співвідношення білок:жир у зразках напівсухожильного мускулу бугайців I-III груп становило 6,90-7,75, що на 10,0-22,0% було більшим, ніж у їх однолітків контрольних груп ($p < 0,05$) та характеризує яловичину тварин дослідних груп як більш пісну у порівнянні із м'ясом від молодняка IV-VI груп.

Література

1. Довідник по м'ясному скотарству / М.В.Зубець, О.Г.Тимченко, В.С.Козир. – К.: Урожай, 1994. – С. 146.
2. Підвищення м'ясної продуктивності великої рогатої худоби / О.Г.Тимченко, М.В.Зубець, Ю.С.Мусієнко та ін. – К.: Урожай, 1988. – С. 97.
3. Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми) // Відомчі норми технологічного проектування (С.О.Олійник – співавтор). – ВНТП – АПК – 01.05. – К.: Мінагрополітики України, 2005. – С. 24-26, 53-55.
4. Недава В.Е. Методика оценки племенного скота по оплате корма молоком // Методики исследований в животноводстве (Тезисы докладов на научной конференции научно-исследовательского института животноводства Лесостепи и Полесья УССР). – Харьков, 1966. – 158 с.
5. Куксін М.В. Створення і раціональне використання культурних пасовищ / Куксін М.В. – К.: Урожай, 1973. С. 260-262.
6. Лебедев П.Т. Методы исследований кормов, органов и тканей животных / Лебедев П.Т., Усович А.Т. – М.: Россельхозиздат. – 1976. – 389 с.
7. Практические методики исследований в животноводстве / Под ред. Козыря В.С., Свеженцева А.И. – Д.: Арт-Пресс, 202. – С. 203-209.

Summary

Influence of bull growing technology to quality indices of their half-tendon muscles / Oliynyk S.O.

It is proved that growing the bulls for low-cost technology permits to get a more lean beef with increasing protein content in meat of 0,70-0,98% in comparison with their control analogs at traditional technology

Keywords: beef quality, bulls, low cost and traditional technologies.